

บทที่ 1

บทนำ



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ประกาศให้มีนโยบายประชากรอย่าง เป็นทางการในปี 2513 และได้มีการบรรจุนโยบายดังกล่าวลงในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ในอันที่จะลดอัตราเพิ่มประชากรให้เหลือร้อยละ 2.5 และ 2.1 ตามลำดับ โดยสนับสนุนให้ประชากรมีการวางแผนครอบครัวโดยสมัครใจ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อันสืบเนื่องมาจากอัตราเพิ่มประชากรที่สูงมากซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525: 207-216) และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 พยายามที่จะลดอัตราเพิ่มประชากรให้เหลือเพียงร้อยละ 1.5 โดยเน้นที่งานวางแผนครอบครัว การพัฒนาคุณภาพประชากรและการกระจายตัวของประชากรเป็นหลัก (คณะอนุกรรมการ เฉพาะกิจด้านวางแผนประชากร, 2524: 2) ซึ่งการพัฒนาคุณภาพประชากร เป็นการปรับปรุงคุณภาพของชีวิตให้ดีขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านแผนประชากรศึกษาได้เลื่อนให้ประชาชนรู้จักแก้ไข้ปัญหาเฉพาะหน้า นโยบายประชากรศึกษาที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบคือ "รัฐบาลมีนโยบายที่จะสนับสนุนการจัดประชากรศึกษาทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความคิด ความรู้สึกรับผิดชอบและสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่พฤติกรรมซึ่งจะช่วยแก้ไข้ผ่อนคลายปัญหาอันเกิดจากความไม่สัมพันธ์ระหว่างทรัพยากร และคุณภาพชีวิตที่มีต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2524: 3)

อย่างไรก็ตามการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร กับการวางแผนครอบครัวนับว่ามีส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะว่าครอบครัวที่ได้รับการวางแผนที่ดี เช่นการกำหนดอายุแรกสมรส ขนาดของครอบครัว จำนวนบุตรที่ต้องการ หรือการรู้จักใช้วิธีคุมกำเนิดเพื่อให้ระยะการมีบุตรห่างพอสมควร จะเป็นครอบครัวที่สามารถดูแลเลี้ยงดูบุตรของตนให้มีสุขภาพดี มีการ

ศึกษาดี และอยู่ในสภาพของสังคมที่ดีซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชีวิตของประชากร จะเห็นได้ว่าการวางแผนครอบครัวยังเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากร

ยังมีประชากรอีกกลุ่มหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการช่วยลดอัตราเพิ่มประชากรโดยไม่ตั้งใจ ได้แก่ กลุ่มประชากรในวัยหนุ่มสาวที่กำลังศึกษาอยู่โดยเฉพาะนิสิต นักศึกษา ที่กำลังเรียนในระดับอุดมศึกษา ทำให้สามารถขยายอายุแรกสมรสออกไปจนกว่าจะจบการศึกษา ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่นี้แม้จะเป็นระยะที่ภาวะร่างกายสมบูรณ์เต็มที่ และดูเหมือนว่าไม่น่าจะเกิดปัญหาทางเพศใด ๆ กับคนกลุ่มนี้ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษาสูงน่าจะเป็นกลุ่มที่ให้ประโยชน์มากกว่าสร้างปัญหาให้กับสังคม จึงเกิดการละเลยไม่ได้ให้ความสนใจคนกลุ่มนี้เท่าที่ควรในแง่ของปัญหาทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในด้านเพศศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมของนิสิตมหาวิทยาลัย เพราะนิสิตมหาวิทยาลัยจัดอยู่ในระยะวัยรุ่นตอนปลายและเริ่มให้ความสนใจในเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศมากขึ้น และมีความเป็นอิสระมากขึ้น (Hurlock, 1968: 356-359) จนกระทั่งได้มีการเปิดเผยตัวเลขสถิติการทำแท้งตามคลินิกซึ่งมีมากทั้งผู้ที่อยู่ในวัยศึกษา และผู้ที่พ้นวัยศึกษาแล้วแต่ไม่ต้องการมีบุตร โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาได้มีการเรียนรู้ประสบการณ์ทางเพศในทางผิด ๆ (สฤพร ทศันวงศ์, 2514: 1) ผลร้ายจากพฤติกรรมทางเพศของหนุ่มสาวอาจเป็นเพราะการขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องเพศเป็นสำคัญ (สุชา จันทร์อม, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์: 59) จะเห็นได้จากสถิติการทำแท้งผิดกฎหมายของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในปี 2511 มีร้อยละ 17 และมีเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 39.7 ในปี 2521 (สุพร เกิดสว่าง, 2523: ตารางที่ 9 ภาคผนวก) แสดงให้เห็นว่าการตั้งครรถ์ที่ไม่ต้องการในสังคมไทยในปัจจุบันมีมากกว่าในอดีต อันสืบเนื่องมาจากการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกเข้าสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยได้มีการติดต่อสื่อสารและค้าขายกับต่างประเทศมากมายอย่างไม่เคยเป็นมาในอดีต เห็นได้จากความจริงที่ว่าคนไทย ข้าราชการไทย ที่ไปเมืองนอกไปศึกษาดูงานได้มาเอาสิ่งใหม่ ๆ ที่เจริญมาสู่ชีวิตคนไทย ทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป ปัญหาสังคมในเรื่องศีลธรรม เรื่องผิดระเบียบแบบแผนประเพณีของคนหนุ่มสาวมักเกิดขึ้นเสมอ (ไพฑูรย์ เครือแก้ว, 2518: 59-62) เนื่องจากสิ่งแวดล้อมอันหมายถึง วัฒนธรรมหรือทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวบุคคลเป็นตัวการที่ทำให้ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเปลี่ยนแปลงได้อย่างมาก และรวดเร็วอย่างหนึ่ง อีกทั้งมีอำนาจในการเป็นตัวอย่างหรือชี้ทางให้บุคคลปฏิบัติตาม (สฤพันธ์ บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2517: 220-221)

ปัจจุบันประเทศไทยมีนโยบายที่จะลดอัตราเพิ่มของประชากร และกำลังมีการณรงค์ให้ประชาชนมีลูกแต่น้อย นโยบายที่จะให้ประชาชนมีลูกแต่น้อยนี้ดูเหมือนว่าจะเป็นที่ยอมรับกันทุกฝ่าย แต่ก็คงจะมีผู้น้อยคนที่จะสนับสนุนให้ลดการเกิดของประชากรโดยวิธีทำแท้ง คนส่วนใหญ่คงไม่ต้องการที่จะให้มีความจำเป็นที่จะต้องทำแท้ง การรณรงค์เรื่องการใช้เครื่องมือคุมกำเนิด และให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการวางแผนครอบครัวดังที่ได้กำหนดไว้ในนโยบายประชากร อาจมีผลที่จะช่วยให้อัตราการทำแท้งลดลงไปได้ การให้บริการทางด้านเครื่องมือคุมกำเนิด การให้ความรู้เรื่อง เพศศึกษาและชีววิทยาแห่งการสืบพันธุ์ โดยเริ่มตั้งแต่เยาว์ชนในวัยสมควร ทั้งในและนอกโรงเรียนเหล่านี้ อาจช่วยลดโอกาสที่จะเกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่ต้องการได้ (อ้างแล้ว, 2523: 88)

ในเรื่องนโยบายต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ไม่เพียงแต่ประเทศไทยที่ละเลยการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนเท่านั้น แม้แต่ในยุโรปตอนกลางและตะวันออกก็เป็นที่ยอมรับกันว่าในหลาย ๆ โรงเรียนไม่ได้ให้ความสนใจในการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนเช่นกัน (David, 1977: 33) บุคคลใด ๆ หากมีความรู้เรื่องเพศเพียงพอย่อมไม่น่าจะเกิดปัญหาซึ่งเป็นอันตรายกับคนหนุ่มสาวในวัยศึกษาและอนาคตของสังคม จะเห็นได้ว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษาที่กำลังอยู่ในช่วงหนุ่มสาววัยรุ่นน่าจะได้รับการศึกษาถึงความรู้ ทักษะทางด้านพฤติกรรมทางเพศและการวางแผนครอบครัวว่าเป็นอย่างไร สำหรับการศึกษาวิชาลัยเกี่ยวกับความรู้ทัศนคติในเรื่องที่ใกล้เคียงกันนี้มีผู้ศึกษาไว้บ้าง เช่น การศึกษาความรู้ ทัศนคติ ด้านประชากรศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นปีสุดท้ายในเขตนครหลวงกรุงเทพฯ อีกเรื่องหนึ่งคือ ความรู้ ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครในด้านเพศศึกษาและการวางแผนครอบครัวและการศึกษาเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของครูมัธยมศึกษาต่อประชากรศึกษา ศึกษาเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 6 แต่สำหรับการศึกษาความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและการวางแผนครอบครัวยังมีไม่กว้างขวางนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนิสิตซึ่งนับว่าอยู่ในช่วงที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูง ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาประชากรกลุ่มนี้ ก็เพื่อต้องการทราบว่าในอนาคตเมื่อจบการศึกษาประชากรกลุ่มนี้จะต้องไปเป็นผู้นำท้องถิ่นบ้าง ไปเป็นผู้บริหารงานในระดับสูงบ้าง ไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบ้างนั้น ซึ่งเป็นตัวนิสิตนั่นเอง จะมีทัศนคติและการปฏิบัติ การวางแผนครอบครัวอย่างไรสิ่งจะเป็นตัวอย่าง

ที่ดีของคนทั่วไป เป็นการศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานของคนในระดับที่มีการศึกษาลึกลงว่ามีความรู้ ทักษะคิดเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างไร ในอนาคตจะใช้การวางแผนครอบครัวหรือไม่ โดยจะศึกษารวมถึงทัศนคติเกี่ยวกับการทำแท้งด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศ ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยประชากร สังคม และเศรษฐกิจของครอบครัวกับความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติทางด้านการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศ ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานวิจัยทางด้านความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศของนิสิต อาจกล่าวได้ว่ายังมีการศึกษากันอย่างไม่กว้างขวางนัก ดังนั้นผลงานวิจัยซึ่งพอจะใช้เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อกำหนดแนวความคิดนั้นจะอาศัยจากผลงานวิจัยซึ่งศึกษาในเรื่องที่ใกล้เคียงกัน ดังต่อไปนี้

ด้านวางแผนครอบครัว

กาญจนา กิจกาญจน์ ศึกษาความเข้าใจและทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัวของนักเรียนสตรีอาชีวศึกษา ชั้นปีสุดท้าย ในจังหวัดพระนคร ปี 2513 พบว่าอัตราร้อยละ 74.7 ของนักเรียนสตรีพาณิชยกรรม เคยทราบเกี่ยวกับเรื่องคุมกำเนิด ร้อยละ 23.9 ไม่เคยทราบว่ามีการคุมกำเนิดมาก่อน ส่วนนักเรียนสตรีการช่างร้อยละ 81.5 เคยทราบมาก่อนและร้อยละ 18.5 ไม่เคยทราบมาก่อน (กาญจนา กิจกาญจน์, 2514: 38)

การศึกษาเจตนาของนักศึกษาวิทยาลัยครู และนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีต่อการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย พบว่าร้อยละ 79 ของนักศึกษา ไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า การคุมกำเนิดเป็นการกระทำที่ขัดต่อธรรมเนียมประเพณีไทย ร้อยละ 74 ไม่เห็นด้วยที่ว่า

การคุมกำเนิดเป็นเรื่องขัดต่อพุทธคำสั่งนา และร้อยละ 92 ของนักศึกษา เห็นว่าคนที่อยู่ในวัย
เจริญพันธุ์ควรรู้จักวิธีคุมกำเนิด ส่วนการรับบริการวางแผนครอบครัวในอนาคต ร้อยละ 85
ของนักศึกษามีความยินดีที่จะรับบริการวางแผนครอบครัวเมื่อแต่งงานแล้ว (โครงการประชากร
ศึกษา 2519: 27)

ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ ด้านประชากรศึกษาของนักเรียน
อาชีวศึกษาชั้นปีสุดท้ายในเขตนครหลวงกรุง เทพนบุรี ในปี 2515 พบว่าความรู้เกี่ยวกับการ
วางแผนครอบครัวนั้น นักเรียนอาชีวศึกษาหญิงมีความรู้ต่ำสุดคือร้อยละ 60.8 ส่วนนักเรียน
อาชีวศึกษาชายเป็นกลุ่มที่มีความรู้สูงที่สุดคือร้อยละ 72.4 สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผน
ครอบครัวนั้นนักเรียนหญิงของโรงเรียนอาชีวหญิงเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติเห็นด้วยต่ำสุดคือร้อยละ 78.4
และกลุ่มที่มีทัศนคติเห็นด้วยมากที่สุดได้แก่ นักเรียนชายของโรงเรียนอาชีวสหศึกษาคือร้อยละ
88.7 (ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์, 2515: 32-46)

จากการศึกษาของ พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และลู่วัฒนา วิบูลย์เศรษฐ เกี่ยวกับ
สตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยใช้ข้อมูลโครงการต่อเนื่องระยะยาว
เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร รอบสอง พ.ศ. 2515-16 พบว่า
ร้อยละ 90 ของสตรีในเขตเมืองสามารถบอกถึงวิธีคุมกำเนิดได้อย่างน้อย 1 วิธี สัดส่วนของผู้ที่
ตอบว่ารู้วิธีการคุมกำเนิดอย่างละเอียดนั้นมีต่ำกว่ามาก และมีความแตกต่างระหว่างประชากรใน
เขตชนบทและในเขตเมืองอย่างมาก คือผู้ที่อยู่ในเมืองหลวงรู้วิธีการวางแผนครอบครัวมากกว่าใน
เขตชนบท ส่วนวิธีคุมกำเนิดนั้น การทำหมันสตรีและยาเม็ดเป็นวิธีที่รู้จักกันมากที่สุดในสตรีทั้งในเขต
เมืองและเขตชนบท (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และลู่วัฒนา วิบูลย์เศรษฐ, 2517: 10)

การศึกษาภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศไทยในปี 2518 ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่าง
สถาบันประชากรศาสตร์ สุทิดา กับสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าสตรีที่สมรสแล้วเคยได้ยีนวิธี
คุมกำเนิดวิธีใดวิธีหนึ่งอย่างน้อย 1 วิธี มีร้อยละ 96 วิธีคุมกำเนิดที่รู้จักกันมากที่สุดคือยาเม็ด
คุมกำเนิด คือรู้ถึงร้อยละ 92 (Institute of Population Studies, National
Statistical Office, 1977: 76)

จากการศึกษาข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย และการวางแผน
ครอบครัวปี 2522 พบว่าสตรีไทยในเขตเมืองรู้จักวิธีการวางแผนครอบครัวด้วยตนเองถึง
ร้อยละ 97.3 การป้องกันการปฏิสนธิด้วยวิธีต่าง ๆ ที่สตรีไทยนิยมและรู้จักกันแพร่หลายมีอยู่

2-3 วิธี คือยาเม็ดคุมกำเนิดมีร้อยละ 85.1 รองลงมาได้แก่ ยาฉีด มีร้อยละ 60.5 และการทำหมันหญิงมีร้อยละ 48.4 ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของสตรีที่กำลังอยู่กับสามีอายุ 15-49 ปี พบว่าในเขตชนบทเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ 84.2 ในเขตเมืองเห็นด้วยร้อยละ 81.5 และในเขตกรุงเทพมหานครเห็นด้วยร้อยละ 84.7 (อรพินท์ บุณาค และรพีพรรณ หุ่นพานิช, 2524: 18 (ตารางที่ 5))

ด้านพฤติกรรมทางเพศ

กัญญา แล่งลู่ชาติ ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมระหว่างผู้ใหญ่และหนุ่มสาวในระดับการศึกษาสูงในปี 2510 พบว่าการแสดงความลัทธิล้นเกินทางเพศของหนุ่มสาวที่รักใคร่ชอบพอกันนั้น ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าควรจับมือถือแขนกันได้ มีนิสิตชายร้อยละ 23.33 เห็นว่าควรจะกอดจูบกกันได้ แต่กลุ่มผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วยเลย นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิงเห็นว่าหนุ่มสาวไม่ควรถูกเนื้อต้องตัวกันเลยร้อยละ 38.89 และ 36.84 ตามลำดับ นิสิตหญิงส่วนมากก็คิดเช่นเดียวกัน ในกรณีที่หนุ่มสาวเป็นคู่หมั้นกันแล้วก็ตาม ส่วนมากทั้งสองกลุ่มยังเห็นว่าจับมือถือแขนกันได้ นิสิตชายร้อยละ 40.67 และกลุ่มผู้ใหญ่ชายร้อยละ 23.61 เห็นว่าควรกอดจูบกกันได้ แต่กลุ่มผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิงร้อยละ 16.67 และ 18.42 เห็นว่าไม่ควรถูกเนื้อต้องตัวกันเลย (กัญญา แล่งลู่ชาติ, 2510: 21)

กาญจนา กิจกาญจน์ ศึกษาความคิดเห็นในการแสดงพฤติกรรมต่อเพศตรงข้ามพบว่านักเรียนสตรีพาณิชยการร้อยละ 59.8 เห็นว่าไม่ควรถูกเนื้อต้องตัวกันเลยในขณะที่รักใคร่ชอบพอกัน นักเรียนสตรีการช่างมีความเห็นเช่นเดียวกันร้อยละ 48.5 นักเรียนที่เห็นว่าจับมือถือแขนกันได้ นักเรียนสตรีพาณิชยการมีอัตราร้อยละ 43.2 นักเรียนสตรีการช่างมีอัตราสูงกว่าเล็กน้อยคือร้อยละ 51.5 แต่เมื่อหมั้นกันแล้วมีเพียงร้อยละ 11.2 เท่านั้นที่เห็นว่าไม่ควรถูกต้องตัวกัน ส่วนมากเห็นว่าจับมือถือแขนกันได้แล้วถึงร้อยละ 73.6 และการกอดจูบกกันได้ร้อยละ 14.2 ซึ่งนักเรียนสตรีพาณิชยการและนักเรียนสตรีการช่างมีความเห็นแตกต่างกันเล็กน้อย (อ้างแล้ว, 2514: 44)

ด้านการทำแท้ง

กาญจนา กิจกาญจน์ ศึกษาความคิดเห็นต่อการทำแท้งพบว่า นักเรียนสตรีพาณิชยการ และสตรีการช่าง ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นในแนวเดียวกันคือการทำแท้งนั้นทำได้ถ้ามีเหตุผล เพียงพอ คือนักเรียนสตรีพาณิชยการเห็นควรให้ทำแท้งได้ในกรณีสุขภาพไม่แข็งแรงอาจเป็น อันตรายแก่ชีวิต ร้อยละ 88.4 ในกรณีถูกข่มขืนจนถึงครรภ์ร้อยละ 69.9 และในกรณีเป็น นักศึกษาร้อยละ 47.9 ส่วนนักเรียนสตรีการช่างเห็นควรให้ทำแท้งได้ร้อยละ 88.5, 82.3 และ 43.1 ตามลำดับ (อึ้งแล้ว, 2514: 55 (ตารางที่ 28))

จากการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการทำแท้งของนักศึกษาแพทย์ปีสุดท้าย พบว่ามีทัศนคติ เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีถูกข่มขืนร้อยละ 97 ในกรณีที่สามีภรรยาไม่ต้องการบุตรเพิ่ม ร้อยละ 55 สามีภรรยาไม่สามารรถเลี้ยงได้ร้อยละ 70 กรณีหญิงที่ทำแท้งอายุต่ำกว่า 13 ปี ร้อยละ 81 และกรณีที่ใช้วิธีคุมกำเนิดไม่ได้ผลร้อยละ 58 (Somsak Varakamin et al., 1977: 290)

Westoff and Westoff ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ การคุมกำเนิดและ การทำแท้งในอเมริกาในปี 1965 พบว่าทัศนคติทางด้านการทำแท้งของสตรีที่แต่งงานแล้วเห็น ด้วยกับการทำแท้งมากที่สุดในการตั้งครรภ์จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมารดาถึงร้อยละ 87 เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีที่ผู้หญิงถูกข่มขืนร้อยละ 52 และเห็นด้วยน้อยที่สุดในกรณีที่ สามีภรรยาไม่ต้องการบุตรเพิ่มอีกร้อยละ 8 (Westoff, 1971: 149 (ตารางที่ 10))

จากการศึกษาข้อมูลรอบแรกของการสำรวจครัวเรือน เพื่อประเมินผลการวางแผน ครอบครัพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำแท้งมากกว่าร้อยละ 90 เห็นด้วยกับการทำแท้ง อย่างมากในกรณีที่การตั้งครรภ์จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมารดาและบุตร และน้อยกว่าร้อยละ 20 เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีที่คู่สามีภรรยาไม่ต้องการบุตรเพิ่ม (The Community-Based Family Planning Services Program in Thailand, 1976: 41)

Moira Gallen ศึกษาเกี่ยวกับจำนวนผู้ตอบที่เป็นคนไข้และผู้ประกอบการทำแท้งจากทุก ส่วนในประเทศฟิลิปปินส์พบว่า สตรีที่ทำแท้งด้วยเหตุผลที่ว่ากำลังเรียนหนังสืออยู่มีร้อยละ 43.2 (Gallen, 1982: 41)

จากการศึกษาภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย และการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ ที่คัดค้านต่อการทำแท้งพบว่าร้อยละ 75 ของสตรีในเขตเมืองและร้อยละ 65 ของสตรีในเขตชนบท เห็นด้วยกับการทำแท้งหากการตั้งครรภ์นั้นเป็นอันตรายต่อสุขภาพมารดาและทารก ร้อยละ 44 ของสตรีในเขตเมือง และร้อยละ 45 ของสตรีในเขตชนบทเห็นด้วยกับการทำแท้งหากสตรีที่ไม่ได้ล้มรลแต่เกิดการตั้งครรภ์ขึ้น และอาจเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ (สถำบันประชากรศาสตร์ จุฬาฯ, 2522: 59-63)

วิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์ ได้ศึกษาความรู้ ความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลางต่อการทำแท้งในปี 2523 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่คือร้อยละ 93.5 เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีที่ต้องกระทำโดยนายแพทย์เท่านั้น นักศึกษาร้อยละ 84.1 เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีที่มีการตั้งครรภ์เป็นอันตรายร้ายแรงต่อมารดา สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำแท้งในด้านเศรษฐกิจนั้น นักศึกษาร้อยละ 41.4 เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีที่มีการตั้งครรภ์เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ ร้อยละ 71.9 เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีที่คู่สมรสมีฐานะยากจนไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ และร้อยละ 52.8 เห็นด้วยในกรณีที่คู่สมรสยังไม่พร้อมที่จะมีบุตร ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำแท้งในด้านสังคมนั้น นักศึกษาร้อยละ 60.8 เห็นสมควรให้ทำแท้งในกรณีที่ตั้งครรภ์ในขณะที่ยังไม่ได้แต่งงาน นักศึกษาร้อยละ 75.6 เห็นควรให้ทำแท้งได้ในกรณีเกิดการตั้งครรภ์ซึ่งขัดต่อการศึกษาหรือยังอยู่ในวัยเรียน นักศึกษาร้อยละ 53.7 เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีตั้งครรภ์กับชายอื่นที่ไม่ใช่สามี ส่วนการตั้งครรภ์ในขณะครอบครัวแตกแยกเห็นด้วยเพียงร้อยละ 43.0 เท่านั้น ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำแท้งในด้านศีลธรรมและมนุษยธรรมนั้นพบว่า นักศึกษาร้อยละ 85.3 เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืน นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า นักศึกษาร้อยละ 83.3 เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีการตั้งครรภ์ของหญิงที่เป็นโรคจิต สติฟั่นเฟือน (วิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์, 2523: 55-56)

การศึกษาที่คัดค้านต่อการทำแท้งของบุคคลในระดับบริหารและประชาชนทั่วไป พบว่าความคิดเห็นของบุคคลในระดับบริหารและประชาชนสามัญ เป็นไปในทำนองเดียวกัน แต่นักบริหารมีแนวโน้มเห็นด้วยกับการทำแท้งมากกว่าประชาชนทั่วไป คือเหตุผลทางสังคมนั้นนักบริหารเห็นด้วยในกรณีการตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืนร้อยละ 94 ส่วนประชาชนทั่วไปเห็นด้วยร้อยละ 84 สำหรับการตั้งครรภ์จากความผิดพลาดของวิธีคุมกำเนิดนั้น นักบริหาร เห็น

ด้วยกับการทำแท้งร้อยละ 53 ประชาชนทั่วไปเห็นด้วยร้อยละ 41 ส่วนเหตุผลทางเศรษฐกิจ ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นไม่แตกต่างกันมากนัก คือผู้บริหารเห็นด้วยในกรณีไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 57 ส่วนประชาชนทั่วไปเห็นด้วยร้อยละ 53 นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า มีเพียงร้อยละ 14 เท่านั้นที่คนทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยกับการทำแท้งเสรีโดยปราศจากเงื่อนไข (อรัทัย รวยอาฉิม, 2523: 188-189)

สำหรับการศึกษาของมณฑล ฟิง เล่มา เกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อการทำแท้งและกฎหมายทำแท้งในปี 2517 พบว่า นักศึกษาแพทย์เกือบทั้งหมดเห็นด้วยกับการทำแท้งด้วยเหตุผลทางการแพทย์ คือ เห็นด้วยกับการตั้งครรภ์ที่เป็นอันตรายต่อชีวิตร้อยละ 99.8 เหตุผลทางด้านสังคม นักศึกษาแพทย์เห็นด้วยในกรณีการตั้งครรภ์ขัดขวางต่อโอกาสในการศึกษา ร้อยละ 47.2 ในกรณีที่ประสบปัญหาครอบครัวแตกแยกร้อยละ 23.4 เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ นักศึกษาแพทย์เห็นด้วยในกรณีที่ฐานะยากจนมาก เคยใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิแล้วไม่ได้ผลร้อยละ 60.4 และเห็นด้วยในกรณีการตั้งครรภ์ขัดขวางต่อการประกอบอาชีพเพียงร้อยละ 47.2 สำหรับเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมนั้น นักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการทำแท้งในกรณีเกิดการตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืนร้อยละ 98.7 และประมาณครึ่งหนึ่งของนักศึกษาแพทย์ที่เห็นด้วยในกรณีเกิดการตั้งครรภ์กับบุคคลที่สืบสายโลหิตโดยตรงร้อยละ 56.5 ส่วนเหตุผลทางด้านประชากร คือการใช้วิธีทำแท้งเป็นมาตรการสนับสนุนการวางแผนครอบครัว นักศึกษาเห็นด้วยเพียงร้อยละ 53.6 นอกจากนี้ นักศึกษาแพทย์ร้อยละ 91.6 เห็นด้วยกับการทำแท้ง สำหรับการตั้งครรภ์ในบุคคลปัญญาอ่อน (มณฑล ฟิง เล่มา, 2517: 53)

ส่วนปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัวและการทำแท้ง ที่ผู้ศึกษารวบรวมไว้แล้วแยกเป็นปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ปัจจัยทางประชากร

1. อายุ

ปรียา อันตระกูล ได้ศึกษากลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความรู้และทัศนคติด้านการวางแผนครอบครัวที่สัมพันธ์กับอายุพบว่านักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันในช่วงอายุ 16-20 ปี จะมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะจำนวนปีในการศึกษาในโรงเรียนเท่ากัน และช่วงอายุที่ทำการศึกษาใกล้เคียงกัน และเมื่อทำการศึกษาถึงทัศนคติของนักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันต่อการวางแผนครอบครัวพบว่า นักเรียนทุกกลุ่มอายุที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญและนักเรียนอายุ 16 ปี มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวมากกว่านักเรียนในกลุ่มอายุอื่น ๆ และยังพบว่านักเรียนที่อายุ 20 ปี มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติเห็นด้วยน้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าอายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัวของนักเรียนต่างกัน (ปรียา อันตระกูล, 2523: 55-56)

อรพินท์ บุนนาค และรพีพรรณ ทุนพานิช ศึกษาความสัมพันธ์ของอายุกับความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัว พบว่าสัดส่วนของสตรีในทุกเขตที่อยู่อาศัยที่รู้จักวิธีการคุมกำเนิดเพิ่มขึ้นตามอายุ และจะสูงสุดในสตรีกลุ่มอายุ 30-34 ปี คือ มีประมาธร้อยละ 93.5, 95.5 และ 100 ตามลำดับ และจะเริ่มลดลงเรื่อย ๆ ตามอายุที่เพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าสตรีที่อยู่ระหว่างกลางวัยเจริญพันธุ์ (25-34 ปี) ส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้วิธีป้องกันการปฏิสนธิมากกว่าสตรีในกลุ่มอื่น ๆ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับอายุพบว่า สตรีมีแนวโน้มที่จะยอมรับวิธีป้องกันการคุมกำเนิดลดลงตามอายุที่มากขึ้น และช่วงอายุที่สตรียอมรับวิธีป้องกันการปฏิสนธิมากที่สุดได้แก่อายุระหว่าง 25-29 ปี สำหรับอายุกับการปฏิบัติการวางแผนครอบครัวนั้นพบว่า สัดส่วนของสตรีที่กำส้งใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิจะเพิ่มขึ้นตามอายุ และจะมาถึงจุดสูงสุดในกลุ่มอายุ 30-34 ปี แล้วจะค่อย ๆ ลดลงตามลำดับ คือสตรีที่อายุ 20-24 ปี กำส้งใช้ย้อยร้อยละ 41.5 สตรีอายุ 30-34 ปี กำส้งใช้ย้อยร้อยละ 64.5 และสตรีที่อายุ 40-44 ปี กำส้งใช้ย้อยร้อยละ 46.5 (อ้งแล้ว, 2524: 16-30)

2. เพศ

ชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์ ศึกษาความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาแยกตามเพศของนักเรียนพบว่า นักเรียนอาชีพหญิงตอบได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือร้อยละ 74.1 นักเรียนอาชีพศึกษาชายตอบได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือร้อยละ 65.7 ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษาพบว่านักเรียนโรงเรียนอาชีวสศึกษาหญิง เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติเห็นด้วยต่ำที่สุด คือร้อยละ 77.8 และนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาชาย เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติเห็นด้วยสูงที่สุด คือร้อยละ 90.1 (อ้างอิงแล้ว, 2515: 28-40)

ปรียา อันตระกูล ศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการวางแผนครอบครัวพบว่า นักเรียนหญิงมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวสูงกว่านักเรียนชาย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างเพศของนักเรียนที่มีต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงมีความรู้เรื่องเพศศึกษามากกว่านักเรียนชาย คือนักเรียนหญิงได้คะแนนเฉลี่ย 11.4226 นักเรียนชายได้คะแนนเฉลี่ย 10.8344 ส่วนทัศนคติพบว่านักเรียนชายได้คะแนนเฉลี่ย 1.8889 นักเรียนหญิงได้คะแนนเฉลี่ย 1.8631 แสดงให้เห็นว่าทั้งนักเรียนชายและหญิงมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับเพศศึกษาสูงพอ ๆ กัน (อ้างอิงแล้ว, 2523: 49-51)

ข. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

1. รายได้

เชษฐ ปรินรัตน์ ได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของสตรีกับสถานภาพทางเศรษฐกิจพบว่า ครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 1,200 บาทต่อเดือน สตรีจะมีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดร้อยละ 66.7 และเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ 75 สำหรับครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางคือระหว่าง 1,200-1,999 บาทต่อเดือน จะมีความรู้ร้อยละ 53.9 และเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ 77.6 ส่วนครอบครัวที่มีรายได้ 2,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน มีความรู้ร้อยละ 68.4 และมีทัศนคติเห็นด้วยถึงร้อยละ 75.4 (อ้างอิงแล้ว, 2517: 60)

2. อาชีพ

เชษฐ ปรินรัตน์ ศึกษาพบว่า สตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีทำที่ที่เห็นด้วยต่อการวางแผนครอบครัวสูงขึ้นตามไปด้วย กล่าวคือ สตรีที่ยากจนเห็นด้วยร้อยละ

39.7 สตรีที่ฐานะพอมีพอกินเห็นด้วยร้อยละ 50.3 และสตรีที่ร่ำรวยเห็นด้วยร้อยละ 55.0 นอกจากนี้ยังพบว่า สตรีที่ประกอบอาชีพเล็มย่นเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวสูงที่สุดถึงร้อยละ 80 รองลงมา เป็นผู้ประกอบวิชาชีพและบริหารเห็นด้วยร้อยละ 62.7 ข้าราชการและทหารเห็นด้วยร้อยละ 58.3 สำหรับกลุ่มอาชีพที่มีค่าที่ไม่เห็นด้วยต่อการวางแผนครอบครัวหรือเห็นด้วยน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ที่ไม่มีอาชีพ อาชีพกสิกรรม และอาชีพค้าขาย ซึ่งเห็นด้วยเพียงร้อยละ 47.3, 43.3 และ 39.0 ตามลำดับ (อ้างแล้ว, 2517: 60-68) ส่วน อรพินท์ บุนนาค และรพีพรรณ หุ่นพินิชย์ ศึกษาพบว่าสตรีที่ทำงานในลักษณะที่เป็น เล็มย่น พนักรงาน หรือประกอบวิชาชีพที่ไม่ได้ใช้แรงงาน มีจำนวนการปฏิบัติการวางแผนครอบครัวสูงกว่า สตรีที่เป็นแม่บ้าน หรือสตรีที่ทำอาชีพเกษตรกรรม คือสตรีที่มีอาชีพเล็มย่นกำลังใช้ร้อยละ 71.43 ส่วนสตรีที่มีอาชีพเกษตรกรรมกำลังใช้เพียงร้อยละ 46.23 เท่านั้น (อ้างแล้ว, 2524: 29-30 (ตารางที่ 9)) แต่งานวิจัยบางอันพบผลที่แตกต่างไปบ้าง เช่นของ ปรียา ฮันตระกูล ศึกษาถึงความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวระหว่างนักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกันพบว่า นักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกันไม่ว่าบิดาจะมีอาชีพรับราชการ ค้าขาย ทำนา ทำสวน ทำไร่ หรือแม่ แต่ลูกจ้าง กรรมกร แพทย์ บุรุษพยาบาล นักเรียน จะมีความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อศึกษาถึงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการวางแผนครอบครัวระหว่างนักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกัน พบว่านักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกันจะมีทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่บิดามีอาชีพเป็นลูกจ้าง กรรมกร จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการวางแผนครอบครัวสูงกว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพอื่น (อ้างแล้ว, 2523: 63)

ค. ปัจจัยทางสังคม

1. การศึกษา

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ได้ศึกษาภาวะเจริญพันธุ์และการวางแผนครอบครัวของสตรีในเขตชนบทและเขตเมืองของประเทศไทย พบว่า สตรีในเขตเมืองทราบหรือมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีในเขตชนบททุกระดับการศึกษา แม้กระทั่งสัดส่วนของสตรีในเขตเมืองที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย โดยเฉลี่ยก็ยังคงมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีในเขตชนบทที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สัดส่วนของสตรีในเขตเมืองที่ทราบวิธีป้องกันการปฏิสนธิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างสตรีที่ไม่เคยได้รับการศึกษากับสตรีที่ได้รับการศึกษาระดับหนึ่ง และระหว่างสตรีที่ได้รับการศึกษาถึงขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับสตรีที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนที่ค้นคิดต่อการวางแผนครอบครัวก็มีความสัมพันธ์กับการศึกษาเช่นกัน สัดส่วนของสตรีในเขตเมืองที่ได้รับการศึกษามากกว่านั้นยอมรับการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า (พิชิต พัทธ์กิจเทพลมบัติ และวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ, 2517: 25)

จากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย และการวางแผนครอบครัว ปี 2522 ซึ่งอรพินท์ บุณนาค และ รพีพรรณ หุ่นพานิช ศึกษาในลุ่มของความสัมพัทธ์ของการศึกษากับระดับความรู้ความเข้าใจเฉพาะสตรีทั้งในเขตเมือง เขตชนบท และกรุงเทพมหานคร ที่มีการศึกษามากกว่า 5 ปีขึ้นไป จะมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิแทบทุกคน คือประมาณร้อยละ 100 ส่วนผู้ที่จบชั้นประถมปีที่ 4 นั้น ส่วนใหญ่ก็ยังมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ อยู่บ้างพอสมควร แต่สัดส่วนของสตรีที่ทราบวิธีป้องกันการปฏิสนธิจะแตกต่างกันมาก ในระหว่างผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย และผู้ที่ได้รับการศึกษาลงสุด เมื่อจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัยคือ เขตชนบท เขตเมือง และกรุงเทพมหานคร สำหรับที่ค้นคิดต่อการวางแผนครอบครัวที่สัมพันธ์กับการศึกษาพบว่า สัดส่วนของสตรีในเขตเมืองที่ได้รับการศึกษามากกว่านั้นยอมรับการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า คือสตรีที่ได้รับการศึกษามากกว่า 11 ปีขึ้นไปในเขตชนบท เขตเมือง และกรุงเทพมหานคร เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ 100, 95.8 และ 90.5 ตามลำดับ ส่วนสตรีที่ไม่เคยได้รับการศึกษาเห็นด้วยเพียงร้อยละ 73.5, 66.7 และ 82.6 ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติการวางแผนครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการศึกษาเช่นกัน คือสัดส่วนของสตรีที่กำลังใช้วิธีการวางแผนครอบครัวเพิ่มขึ้นตามจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาลงขึ้น คือสตรีที่มีการศึกษา 11 ปีขึ้นไป กำลังใช้วิธีการวางแผนครอบครัวร้อยละ 68.12 ในขณะที่สตรีที่ไม่เคยได้รับการศึกษากำลังใช้เพียงร้อยละ 41.36 เท่านั้น (อ้างแล้ว, 2524: 14, 25-26 (ตารางที่ 8), 29-30 (ตารางที่ 9))

จากการสำรวจสภาวะการคุมกำเนิดในประเทศไทย พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในด้านความรู้ในวิธียาเม็ด ยาฉีด ถุงยางอนามัย และหมั้นหญิง แต่สำหรับในวิธีคุมกำเนิดอื่น ๆ ซึ่งโดยปกติเป็นที่รู้จักกันน้อยนั้น พบว่าระดับของความรู้ในวิธีคุมกำเนิดจะมีเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น (สถาบันประชากรและพัฒนาบริหารค่าสตรี, 1978: 20-21)

Conception and Fieger ได้ศึกษาถึงทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของสตรีฟิลิปปินส์จำแนกตามการศึกษาพบว่า สตรียอมรับการวางแผนครอบครัวมากขึ้นเมื่อมีการศึกษาสูงขึ้น คือสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษาเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวเพียงร้อยละ 53 ส่วนสตรีที่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาเห็นด้วยร้อยละ 68 แต่สำหรับสตรีที่มีความรู้ในระดับวิทยาลัยเห็นด้วยร้อยละ 72 (Conception and Fieger, 1968: 724-725)

จากข้อมูลภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย และการวางแผนครอบครัวในประเทศไทยพบว่าทัศนคติต่อการทำแท้งมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการศึกษา คือสตรีที่มีการศึกษาต่ำกว่า 4 ปีเห็นด้วยกับการทำแท้งน้อยมาก ตรงกันข้ามกับกลุ่มที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน 5 ปี หรือมากกว่าขึ้นไป เห็นด้วยกับการทำแท้งมากกว่า (อึ้งแล้ว, 2522: 59-63)

กนก ไตรรัตน์ ศึกษาลักษณะบางประการของผู้ที่ตัดสินใจจะทำแท้งอันเนื่องจากการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา โดยทำการศึกษาจากผู้ที่ไปปรึกษาเรื่องการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนาที่สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย จำนวน 406 ราย พบว่าสตรีที่ตัดสินใจจะทำแท้งที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาลงมาจะทำแท้งด้วยสาเหตุทางเศรษฐกิจมากกว่าสาเหตุทางสังคม สตรีที่ตัดสินใจจะทำแท้งที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาอ้างสาเหตุในการทำแท้งด้วยสาเหตุทางเศรษฐกิจร้อยละ 66 ไม่ได้เรียนหนังสืออ้างสาเหตุทางเศรษฐกิจร้อยละ 63 ระดับมัธยมศึกษาอ้างสาเหตุทางเศรษฐกิจร้อยละ 56 ส่วนสตรีที่ตัดสินใจจะทำแท้งที่ได้รับการศึกษาตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไป ส่วนใหญ่จะทำแท้งด้วยสาเหตุทางด้านสังคมมากกว่าสาเหตุทางเศรษฐกิจ และสาเหตุทางด้านสุขภาพคือ สตรีที่ตัดสินใจจะทำแท้งที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาคจะทำแท้งด้วยสาเหตุทางสังคมร้อยละ 70 ระดับปริญญาและสูงกว่า จะทำแท้งด้วยสาเหตุทางสังคมร้อยละ 74 (กนก ไตรรัตน์, 2522: 77)

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศนี้ ผู้ศึกษาจะได้นำเอาแนวคิดที่ว่าครอบครัวของนิสิตที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม และประชากรที่ดีจะเป็นปัจจัยที่ทำให้นิสิตมีความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศดีกว่านิสิตที่ครอบครัวมีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่ด้อยกว่า เช่น ครอบครัวที่มีรายได้สูงน่าจะมีโอกาสให้บุตรได้เรียนรู้อะไรบ้าง

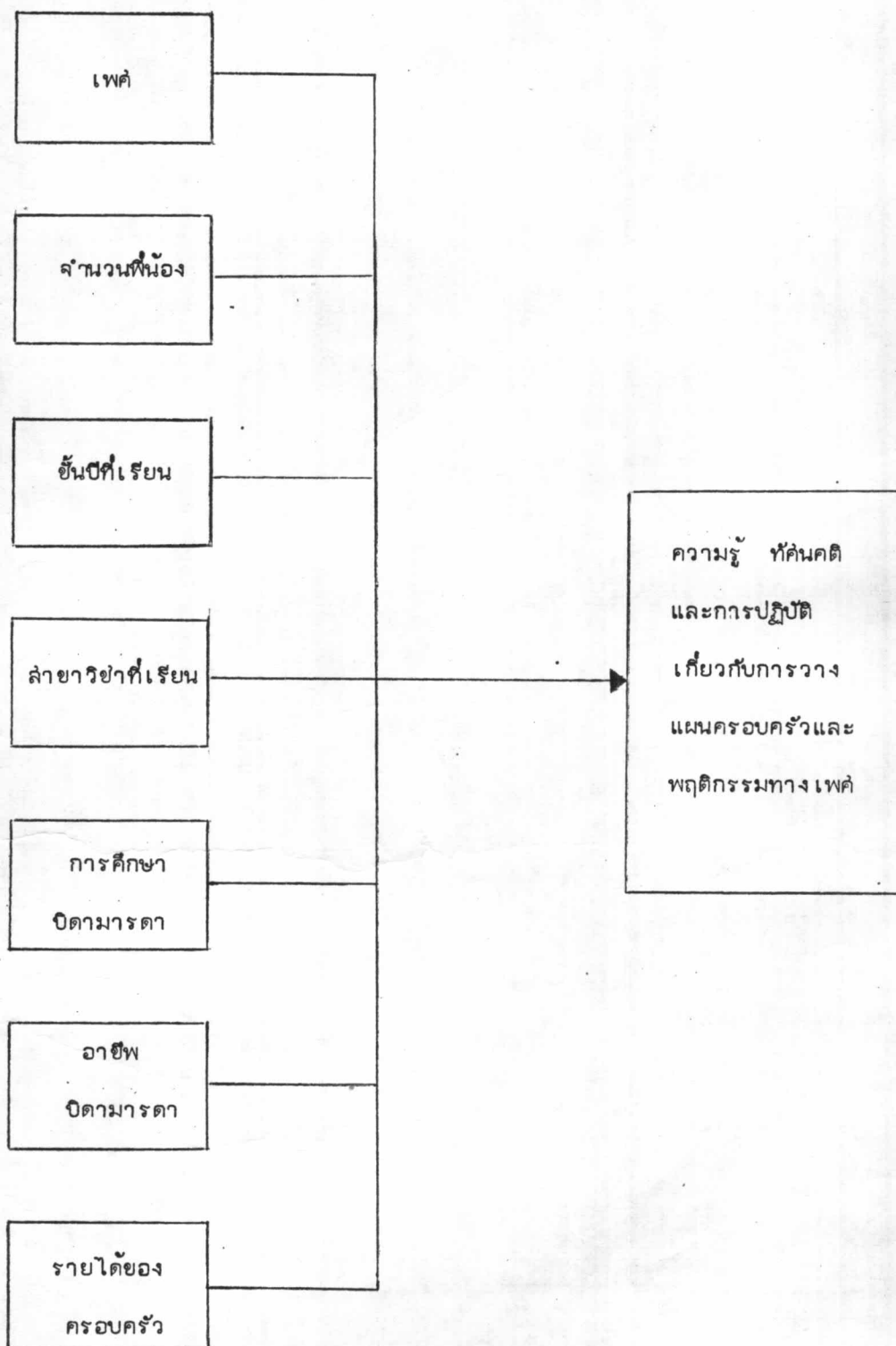
ได้มากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า จากลักษณะที่แตกต่างกันทางเศรษฐกิจ จะนำมาซึ่ง ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไร ดังนั้นจึงได้นำเอาแนวคิดข้างต้นมา ตั้ง เป็นลัทธิฐานได้ดังนี้ คือ

ลัทธิฐานที่สำคัญ "นิสิตที่ครอบครัวมีลักษณะทางประชากร สังคม และ เศรษฐกิจ ที่แตกต่างกันย่อมมีผลต่อความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติทางการวางแผนครอบครัวและ พฤติกรรมทางเพศแตกต่างกันด้วย"

ลัทธิฐานย่อย

1. นิสิตชายน่าจะมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติทางการวางแผนครอบครัว และพฤติกรรมทางเพศ ดีกว่านิสิตหญิง
2. นิสิตที่มีจำนวนพี่น้องน้อย น่าจะมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศ ดีกว่านิสิตที่มีจำนวนพี่น้องมาก
3. นิสิตที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่สูงกว่า น่าจะมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศ ดีกว่านิสิตที่เรียนอยู่ในชั้นปีต่ำกว่า
4. นิสิตที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ น่าจะมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศดีกว่า แต่มีประสบการณ์ทางเพศน้อยกว่านิสิตที่เรียนในสายสังคมศาสตร์
5. นิสิตที่บิดามารดามีการศึกษาสูง น่าจะมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศ ดีกว่านิสิตที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่า
6. นิสิตที่บิดามารดามีอาชีพใช้วิชาชีพ น่าจะมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศ ดีกว่านิสิตที่บิดามารดามีอาชีพไม่ใช้วิชาชีพ
7. นิสิตที่ครอบครัวมีรายได้สูง น่าจะมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศ ดีกว่านิสิตที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า

จากตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา สามารถเขียนเป็นแผนภูมิเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของ
ตัวแปรทั้งหมด ดังนี้



ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะระดับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศ ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนในปี 2523 ตลอดจนศึกษาถึงความแตกต่างของลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีผลต่อการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรมทางเพศของนิสิต นอกจากนี้ยังศึกษา ถึงทัศนคติเกี่ยวกับการทำแท้งของนิสิต โดยมีขอบเขตของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะนำมาพิจารณา ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยทางประชากร ซึ่งประกอบด้วยเพศ และจำนวนพี่น้องของนิสิต
2. ปัจจัยทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาของบิดามารดา ชั้นปีที่เรียนของนิสิต และสาขาวิชาที่เรียนของนิสิต
3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยรายได้ของครอบครัว และอาชีพของบิดามารดา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษากลุ่มนิสิตซึ่งจะไปมีบทบาทในสังคมในอนาคต เมื่อจบการศึกษาไปแล้วน่าจะเป็นประโยชน์บ้างดังต่อไปนี้

1. เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางด้านการวางแผนครอบครัวและประชากรศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดหลักสูตรเพศศึกษา
2. ได้ทราบถึงแนวโน้มของทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศของผู้ที่อยู่ในระดับอุดมศึกษา
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ให้กว้างขวางต่อไป